



15.10.2018

Dnro 118/61/18

Eduskunnan puolustusvaliokunta

Asia: Valtakunnansyyttäjänviraston lausunto hallituksen esityksestä HE 139/2018 vp

Pyydettyinä lausuntona Valtakunnansyyttäjänvirasto esittää seuraavaa.

Valtakunnansyyttäjänvirasto kannattaa Jehovan todistajien vapautuslain (645/1985) kumoamista hallituksen esityksessä esitetyillä perusteilla. Se on tällä hetkellä joutuisa keino varmistaa, että kaikkia uskonnollisia ja muita vakaumuksia kohdellaan yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi ja että Suomen asevelvollisuusjärjestelmä on toimiva.

Helsingin hovioikeus on 23.2.2018 antamallaan tuomiolla hylännyt siviilipalveluksesta kieltäytymistä koskevan syytteen ihmisten yhdenvertaisuuteen vedoten, koska vakaviin omantunnon syihin vedonneen vastaajan tuomitseminen rangaistukseen olisi merkinnyt syrjivää kohtelua suhteessa Jehovan todistajiin. Hovioikeuden tuomio poikkeaa aikaisemmasta oikeuskäytännöstä. Syyttäjä on hakenut hovioikeuden tuomioon muutosta korkeimmalta oikeudelta. Hovioikeuden tuomion johdosta on epävarmaa, kuinka tuomioistuimet ratkaisevat asevelvollisuudesta kieltäytymistä ja siviilipalveluksesta kieltäytymistä koskevat syytteet, jos vastaaja vetoaa vakaviin omantunnon syihin. Tämän vuoksi asia on ratkaistava lainsäädäntöteitse nopeasti. Hallituksen esityksessä on esitetty nopea ja oikeudenmukainen keino ratkaista asia. Myöhemmin voidaan arvioida perusteellisemmin mahdollisia muita lainmuutostarpeita, jos siihen on aihetta.

Voimassa olevan lain mukaan Jehovan todistaja voidaan lykkäysten jälkeen vapauttaa asevelvollisuuden suorittamisesta rauhan aikana. Vapauttaminen merkitsee sitä, että Jehovan todistaja vapautuu asevelvollisuudesta eikä hänen tarvitse suorittaa myöskään siviilipalvelusta. Jehovan todistajaa ei siis tuomita rangaistukseen asevelvollisuudesta ja siviilipalveluksesta kieltäytymisestä.

Ehdotetun lain säätämisen jälkeen asevelvollisuudesta ja siviilipalvelusta kieltäytyvä Jehovan todistaja on tuomittava asevelvollisuuslain 118 §:n nojalla asevelvollisuudesta kieltäytymisestä tai siviilipalveluslain 74 §:n nojalla siviilipalveluksesta kieltäytymisestä vankeuteen, joka vastaa puolta hänen jäljellä olevasta palvelusajastaan siviilipalvelusaikana laskettuna. Vankeusrangaistus on siis puolet 347 päivän siviilipalvelusajasta eli 173 päivää. Vankeusrangaistusta ei saa määrätä ehdolliseksi eikä sen sijasta saa määrätä yhdyskuntapalvelua. Tuomittua ei saa si-



15.10.2018

Dnro 118/61/18

joittaa valvottuun koevapauteen. Ehdonalainen vapaus on mahdollinen vain, jos tuomittu sitoutuu suorittamaan jäljellä olevan siviilipalveluksen loppuun. Seuraamusjärjestelmä on ankara moniin vakaviin rikoksiin verrattuna, mutta sillä varmistetaan Suomen asevelvollisuusjärjestelmän toimivuutta. Lievennystä rangaistuksen ankaruuteen merkitsee se, että vankeusrangaistuksen sijasta voidaan tuomita rikoslain 6 luvun 11 a §:ssä tarkoitettu valvontarangaistus. Siitä on säädetty laissa yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta (400/2015).

Siviilipalveluslaissa on useita säännöksiä, joiden tarkoituksena on mahdollistaa, etteivät omantunnon syyt olisi esteenä siviilipalveluksen suorittamiselle. Lain 8 §:n mukaan siviilipalveluspaikkana voi toimia uskonnonvapauslain 2 §:ssä tarkoitettu uskonnollinen yhdyskunta tai sen seurakunta, 15 §:n mukaan siviilipalvelusvelvollisen vakaumus on otettava huomioon siviilipalveluspaikkaa määrättäessä, 36 §:n mukaan siviilipalvelus on järjestettävä siten, etteivät palvelustehtävät ole ristiriidassa siviilipalvelusvelvollisen vakaumuksen kanssa. Jehovan todistajilla on siten todellinen mahdollisuus harkita vaihtoehtoja siviilipalveluksen suorittamisen ja siitä kieltäytymisen välillä.

Apulaisvaltakunnansyyttäjä

Jukka Rappe

Valtionsyyttäjä

Jorma Aijälä